

**П.М. Лісовський
Ю.П. Лісовська**

**ВОЄННА МЕРЕЖЕВА
КРИПТОСИСТЕМА:
ДЕРЖАВОТВОРЧИЙ
ІННОВАЦІЙНИЙ КОНТЕКСТ**

Монографія

Київ
Видавництво Ліра-К
2024

УДК 351.865(477):004.056](02)
Л63

*Рекомендовано до друку
Вченою радою Університету «Україна»
(протокол № 1 від 24 жовтня 2022 р.)*

Рецензенти:

Котовський В.Й. – доктор технічних наук, професор
Недюха М.П. – доктор філософських наук, професор; доктор
юридичних наук, професор
Веклич В.О. – доктор юридичних наук, професор

Лісовський П.М., Лісовська Ю.П.

Л63 Воєнна мережева криптосистема: державотворчий
інноваційний контекст : монографія. Київ : Видавництво
Ліра-К, 2024. 114 с.
ISBN 978-617-520-726-0

Ця монографія висвітлює історичний екскурс у латентні війни другої половини ХХ століття, між тодішнім СРСР та іншими державами світу, як формування криптосистеми управління в міжнародному лідерському процесі. Розглянуто клановий олігархат у біогенному середовищі, в якому контррозвідувальний режим відіграє особливу роль щодо вирішення епідеміологічної безпеки у державотворчому процесі. При цьому, особливу увагу звернуто на квантову комп'ютеризацію як інноваційно-цифрову комунікацію криптосистеми державотворення. Спрогнозовано, в умовах війни, виникнення якісно нового лексико-семантичного стану особи та суспільства як рушій нейробіолінгвістичного контролю щодо дифузії державної влади в системі сучасної ентропії.

Монографію можна застосовувати як навчально-науковий посібник. Розраховано на науковців та викладачів вищих навчальних закладів, а також на співробітників спецслужб.

УДК 3351.865(477):004.056](02)

ISBN 978-617-520-726-0

© Лісовський П.М., Лісовська Ю.П., 2024
© Видавництво Ліра-К, 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ЛЕЙТМОТИВИ ВОЄННОЇ МЕРЕЖЕВОЇ КРИПТОСИСТЕМИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	7
1.1. Таємниця війн другої половини ХХ століття серед тодішнього СРСР та інших держав світу	7
1.2. Ентропія щодо неписаних правил та законів у воєнній мережевій криптосистемі державотворення	21
1.3. Кіберсучасна критеріальна парадигма людського життя як правосуб'єктність щодо феномену космічних об'єктів у системі ентропії.....	24
1.4. Воєнна мережева криптосистема державотворення як вияв кланового олігархату у біогенному та колаборантному середовищі	34
1.5. Контррозвідувальний режим у воєнній мережевій криптосистемі державотворення	40
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНА КРИПТОСТРУКТУРА ДЕРЖАВО-ТВОРЕННЯ	44
2.1. Венно-культурна дипломатія як шляхетність мережевих переговорів у криптосистемі державотворення	44
2.2. Квантова комп'ютеризація як інноваційно-цифрова комунікація у криптосистемі державотворення	65
2.3. Інформаційний капітал як криптосистемна модель про інноваційний розвиток держави	69

РОЗДІЛ 3. ФУТУРОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ У ВОЄННІЙ КРИПТОСИСТЕМІ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	82
3.1. Контррозвідальні механізми інтелектуально-ціннісного впливу у воєнній криптосистемі державотворення	82
3.2. Владно-ідеологічні аспекти воєнної криптосистемної реалізації державотворення	86
3.3. Тензорно-інваріантне кіберчислення у воєнній криптосистемі державотворення	94
ВИСНОВКИ	104
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	107

ВСТУП

В якості сучасної воєнної мережевої криптосистеми державотворення автори вибрали міжгалузевий підхід суспільних відносин, що є актуальним на тлі докорінних змін в життєздатності особи, держави та інформаційного суспільства. Це постає особливо актуальним в історичні періоди світових кризових, надзвичайних та воєнних ситуацій, коли людство опинилось на межі життя зі смертю.

Якщо ще в ХХ столітті розвиток людства уявлявся як прогресивний рух по еволюційній осі, то кіберсучасність потребує саме нових людських якостей щодо виживання в планетарно-цифровому просторі. Адже ми увійшли в період глобальних потрясінь, катаклізмів, знаходячись у біогенному середовищі. Хоча біополярна система закінчилась разом з холодною війною ще у ХХ столітті, то нова цифрова ера ХХІ століття тільки розпочалася зі своїми нетрадиційними та нетиповими вимогами часу, в якій потрібно кожній людині та громадянину, відчуваючи на собі певні воєнні загрози, превентивно реагувати та протидіяти. У сучасному світі, що так швидко змінюється, надто складно говорити про рівновагу. Сьогодні потрібно усвідомлювати та системно аналізувати ймовірні процеси глобального розвитку, враховуючи її ентропійні закони нерівноважності та нестабільності, що призвело до повномасштабної фази війни в Україні.

Це означає, що питання про світоустрій майбутньої доби і місце в ньому України залишається без належної відповіді. Але потрібно вірити в Перемогу над путінсько-російською ордою. Адже виживають лише сильні за духом. Тому, саме ця обставина потужно тисне на розум вітчизняних наукових та воєнних експертів і керівників держави, що негайно потребує інноваційної відповіді з боку українських філософів та вчених,

а саме: як бачити шлях у майбутнє; чи є кіберсучасність тотально-цифровим контролем щодо дифузії державної влади.

Метою нашої монографії є сприяння вирішенню проблеми розширення та збагачення методологічної основи саме воєнної мережевої криптосистеми державотворення як кодово-пізнавального підходу щодо фундаментально-сміслового і електронно-структурного оформлення. Для цього необхідно мати системне знання як різноманітність магістральних напрямків в сенсорно-розумових актах людської свідомості, щоб виробити стратегію поведінки кожної людини та громадянина в екстремальних умовах загрозливих ситуацій. А це означає, що ми не одні в земному світі...

Від авторів

РОЗДІЛ 1.

ЛЕЙТМОТИВИ ВОЄННОЇ МЕРЕЖЕВОЇ КРИПТОСИСТЕМИ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ

1.1. Таємниця війн другої половини ХХ століття серед тодішнього СРСР та інших держав світу

Перемога Радянського Союзу і країн антигітлерівської коаліції над фашистською Німеччиною, мілітаристською Японією та їх союзниками у Другій світовій війні започаткувала процеси формування світової міжнародної системи, створення утворення нових незалежних держав і подальшого посилення антиколоніальної боротьби. В результаті цих процесів значно розширилася географія і збільшилися об'єми військово-політичної і військово-технічної співпраці СРСР з іноземними державами. У військовому міністерстві в той період рішення цих складних завдань було покладене на відділ одного з управлінь Генерального штабу, який здійснював розробку пропозицій з питань будівництва, організації і технічного оснащення союзницьких армій і збройних сил інших держав, готував рекомендації по наданню допомоги в організації і проведенні оперативної і бойової підготовки штабів і військ, підготовки військових кадрів для національних армій на місцях і у військово-учбових закладах СРСР та ін. Родоначальником радянських організацій, спеціально призначених для здійснення військово-технічної співпраці із зарубіжними країнами, був створений в 1921 році відділ зовнішніх закупівель Наркомату у військових і морських справах РРФСР. Перший час він займався головним чином закупівлею за кордоном зразків вій-

ської техніки і отриманням інформації. У 1936 році в Наркоматі оборони СРСР був створений спеціальний підрозділ, що займався постачанням озброєння і техніки, а також відрядженням особового складу до зарубіжних країн.

2 березня 1951 р. Радою Міністрів СРСР було прийнято рішення про створення в структурі Міноборони більш великого органу, який безпосередньо відповідав би за здійснення військового співробітництва з арміями зарубіжних держав, а 15 березня того ж року був виданий наказ військового міністра СРСР Маршала Радянського Союзу О.М. Василевського про створення на основі 10-го відділу 2-го Головного управління Генерального штабу Радянської Армії 10-го управління Генерального штабу Радянської Армії і підпорядкуванні його безпосередньо першому заступнику начальника Генштабу. З цього дня, власне, і почалась 51-річна історія Головного управління, більше відомого у військових і близьких до військових колах як «Десятка» (зі створенням у липні 1992 р. Міноборони Росії 10-е ГУГШ було перетворено в Головне управління міжнародного військового співробітництва Міністерства оборони Російської Федерації (ГУ МВС МО РФ) відповідно до Директиви Генерального штабу від 31 липня 1992 р.).

З військового архіву та архіву спецслужб випливає, що спочатку 10-е Управління мало у своєму складі оперативний напрям і Східний відділ загальною чисельністю 34 особи (18 військовослужбовців і 16 службовців Радянської Армії, а вже до кінця березня відповідно до Директиви Генерального штабу від 20.03.1951 року до складу управління увійшли 9 напрямів: три оперативних (західне, південно-західне і далекосхідне), оперативно-тактичної підготовки, підготовки офіцерських кадрів, організаційно-мобілізаційне, озброєння та технічного оснащення військ, кадрів, ліцензій та обліку науково-дослідних і дослідних робіт, а також кілька підрозділів технічного забезпечення. Його чисельність зросла до 184 осіб (166 військовослужбовців та 18 службовців Радянської Армії).

Начальниками Управління в різні роки були: генерал-лейтенант М.І. Дратвін (березень – травень 1951 р.), генерал-полковник танкових військ Г.С. Сидорович (травень 1951 р. – травень 1953 р.), генерал-лейтенант інженерно-технічної служби А.П. Байков (травень 1953 – червень 1954 р.) [17, с. 41].

У 1954 році відбулось подальше укрупнення структури «Десятки»: збільшилась чисельність особового складу, були введені посади генерал-інспекторів, а начальник управління став першим заступником начальника Генштабу. Навесні 1956 року відбувається злиття штабу об'єднаних Збройних сил Варшавського договору і 10-го Управління в єдиний орган військового управління – ШОЗС та 10-го Управління Генерального штабу. У 1960 році 10-е Управління стало Головним і новий орган управління став іменуватися 10-е Головне управління Генерального штабу і ШОЗС. Діяльність цієї єдиної штатної структури здійснювалася протягом 10 років (травень 1956 р. – серпень 1966 р.). У цей період управління очолювали: до червня 1962 року – генерал армії А.І. Антонов (одночасно був начальником штабу об'єднаних Збройних сил країн Варшавського договору), а потім генерал-полковник авіації М.П. Дагаєв.

У серпні 1966 р. 10-е Головне управління Генерального штабу стає самостійним органом військового управління. До липня 1992 р. 10-е Головне управління Генерального штабу (військового співробітництва з зарубіжними країнами) не змінювало свого призначення і найменування. В цей період лише уточнювалась його організаційно-штатна структура і завдання. В різні роки управління очолювали: генерал-полковник М.П. Дагаєв, генерал-полковник (надалі маршал авіації) Г.П. Скоріков (липень 1975 р. – вересень 1978 р.), генерал-полковник М.О. Зотов (вересень 1978 р. – серпень 1985 р.), генерал-лейтенант (в подальшому генерал-полковник) Є.Є. Кондаков (серпень 1985 р. – серпень 1989 р.), генерал-полковник Є.К. Смирнов (серпень 1989 р. – лютий 1993 р.). У 1978 році у зв'язку із зростанням обсягів завдань, що вирішувались Го-

ловним управлінням, у його складі було додатково сформовано управління технічного сприяння у створенні об'єктів військового призначення. У 1988 році в цілях підвищення оперативності та якості вирішення завдань військово-політичного і військово-технічного співробітництва три управління – оперативне, поставок спеціального майна та надання технічного сприяння у створенні елементів спеціального призначення – були реорганізовані за регіональною ознакою. Наприклад, про це свідчить реорганізація державного спецзв'язку в Абхазії.

У новій державній структурі криптосистеми на оперативне управління покладалося вирішення загальних питань саме військово-технічного співробітництва: розробки перспектив, планування, аналізу, контролю, а також організації бойової підготовки і служби військ Головного управління. У 1991 році оперативне управління було перетворено в організаційно-планове. До його складу увійшли напрямки, що займаються питаннями розробки, організації та планування оперативних і загальних питань військового співробітництва – поставок спеціального майна, його модернізації, ремонту та еталонування, ліцензій, НДДКР, видання документації, надання технічного сприяння у створенні об'єктів військового призначення. Начальником організаційно-планового управління з 1991-го по 1994 рік був генерал-лейтенант Б.Х. Єсіпенко.

Рішення конкретних завдань міжнародного військового співробітництва (будівництво Збройних сил дружніх держав, постачання за кордон озброєння і техніки, надання технічного сприяння тощо) здійснювалося двома регіональними управліннями: управлінням військового співробітництва з країнами Європи, Азії та Латинської Америки і управлінням військового співробітництва з країнами Близького Сходу й Африки {Управління військового співробітництва з країнами Європи, Азії та Латинської Америки очолювали: генерал-лейтенант В.О. Харітонов (1988 р. – 1990 р.), а потім генерал-майор М.С. Устьян. Управління військового співробітництва з країнами Близького

Сходу і Африки: генерал-майор В.С. Бітюков (1988 р. – листопад 1989 р.), генерал-майор авіації В.П. Жигарев (1989 р. – 1991 р.), генерал-майор С.М. Приданцев (з 1991-го по 1993 р.), генерал-майор В.І. Черненко (1994 р. – 1995 р.

Основними напрямками діяльності 10-го Головного управління були: планування, організація і виконання заходів військового та військово-технічного співробітництва. До його завдань входили: розробка концептуальних положень і підходів до військового і військово-технічного співробітництва, опрацювання заявок (прохань) іноземних держав про надання послуг військового призначення, організація поставок озброєння і військової техніки, координація діяльності головних і центральних управлінь Міністерства оборони, видів Збройних сил з питань міжнародного військового співробітництва, що належать до компетенції Міністерства оборони. Для практичної реалізації цих завдань була створена нормативна база міжнародного військового співробітництва, розроблені міжурядові і міжвідомчі угоди і договори.

Слід зазначити, що до закінчення Великої Вітчизняної війни у СРСР ще не було достатньо чіткої нормативно-правової бази для здійснення військового співробітництва з іноземними країнами.

Правовими підставами для здійснення цієї діяльності були:

1. Конституція СРСР 1936 року.
2. Закон від 20 серпня 1938 року «Про порядок ратифікацію та денонсацію міжнародних договорів СРСР».
3. Міжнародні договори і угоди (Монгольська Народна Республіка, Чехословаччина)
4. Звернення «патріотів країни», які мешкали або перебували (румунські, словацькі, угорські військовополонені) на території СРСР, або демократичних організацій країн. При цьому діяльність цих організацій прямувала закордонними бюро Національної Комуністичної партії (Польща, Румунія, Угорщина, Болгарія, Албанія, Югославія).

Закінчення війни і розширення економічних і військових контактів з іншими країнами, початок холодної війни і зовнішньополітична ситуація в світі потребували створення чіткої нормативно-правової бази в сфері військового співробітництва.

Активне опрацювання даного питання відбулось у 1950-х роках. Так, у серпні 1959 року Постановою Ради Міністрів СРСР було введено в дію Положення про генеральних постачальників обладнання та матеріалів для будівництва підприємств і споруд за кордоном і надання інших видів технічного сприяння іноземним державам. Цей документ визначав відповідальність і обов'язки міністерств і відомств СРСР (генеральних постачальників) з розробки проектів планів проектно-вишукувальних і дослідницьких робіт, планів постачання устаткування і матеріалів, подання звітності про виконання цих планів, а також встановлював порядок виробництва розрахунків за зазначені роботи

У 1977 році відповідно до Постанови Ради Міністрів СРСР та відповідним наказом Міністерства оборони СРСР в Міністерстві оборони СРСР були розподілені обов'язки щодо виконання функцій генерального постачальника між Генеральним штабом Збройних сил СРСР, видами Збройних сил СРСР, головними та центральними управліннями Міністерства оборони СРСР і апаратом заступника міністра оборони СРСР з будівництва та розквартирування військ. Розроблялася й удосконалювалася нормативна база з питань виробничо-технічного навчання іноземних фахівців на ремонтних підприємствах Міністерства оборони СРСР. Одним з важливих документів у цій області стала розроблена 10-м Головним управлінням у 1983 році інструкція, що визначає організацію і проведення виробничо-технічного навчання і консультацій іноземних фахівців у Міністерстві оборони СРСР, їх фінансове та матеріальне забезпечення.

Наприкінці березня 1987 року вийшла Постанова ЦК КПРС і Ради Міністрів СРСР «Про заходи щодо вдосконалення військово-технічного співробітництва із зарубіжними країнами», а на початку грудня 1988 року – Постанова Ради Міністрів,